

Koulukuljetusperiaatteiden soveltamista koskevat tarkentavat linjaukset

Hallinnollinen selkeys ja päätöksenteon johdonmukaisuus

Kuljetusperiaatteiden mukaisten kuljetuspäätösten tekemisessä on selkeä toteuttamisen järjestys. Lakisääteisten koulukuljetusten (3 km/5 km) valmistelu aloitetaan maaliskuussa ja päätökset tehdään viimeistään toukokuussa. Harkinnanvaraisten päätösten valmistelun ajankohta on riippuvainen hakemusten jättämisen ajankohdasta, mutta päätösten tekemistä ei voida aloittaa ennen lakisääteisten etuuksien valmistumista. Uuden harkinnanvaraisen etuuden valmistelu tulee lukuvuonna 2026–27 todennäköisesti ajoittumaan kesäkaudelle ja alkusyksyyn, lakisääteisten kuljetusetuuksien valmistelujen ja päätösten jälkeen.

Kuljetuskokeilun ehtona on, että se ei aiheuta lisäkuljetusten järjestelyä eikä lisäkustannuksia, joten yllä kuvatusta päätösjärjestyksestä ei tule poiketa. Mikäli kuitenkin lakisääteiselle kuljetusalueelle muuttaa uusi oppilas, tulee hänen oikeutensa koulukuljetukseen toteutua. Tämä voi aiheuttaa harkinnanvaraisten päätösten purkua ja hakijan sijoittumista mahdolliselle odotuslistalle

Harkinnanvaraiset koulukuljetuspäätökset käsitellään siinä aikajärjestyksessä, jossa ne saapuvat järjestelmään. Kuitenkin riippuen haetun kuljetuksen sijainnista, edun myöntämiseen vaikuttaa saapumisajankohtaa enemmän lakisääteisen kuljetuksen järjestämisen jälkeen ylijäävä kuljetuskapasiteetti. Mikäli kaksi hakijaa hakee etua samalta suunnalta, ratkaisee hakemuksen saapumisjärjestys.

Harkinnanvaraisen edun kuljetuksen toteutuminen on ehdollinen lakisääteisen kuljetustarpeen muutoksille sekä myös hakijan kuljetuskriteereiden täyttymiselle. Hakijan tulee ilmoittaa viivytyksettä etuuteen vaikuttavien kriteereiden muutoksista.

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus vastaavassa asemassa olevien oppilaiden välillä ei toteudu kaikilta osin. Tämä johtuu siitä, että kuljetusreitit ja -ajat, kustannukset, ajoneuvojen täyttöaste sekä kuljetettavien oppilaiden määrä vaihtelevat merkittävästi eri puolilla kaupunkia ja eri reiteillä.

Perusopetuslain 32 §:n mukaan maksuttoman koulukuljetuksen vaihtoehtona voidaan myöntää riittävä avustus oppilaan kuljettamista tai saattamista varten. Lautakunta linjaa, että saattoavustusta sovelletaan vuoroasumiskuljetuksissa.

Kustannusvaikutukset ja toiminnan taloudellinen kestävyys

Vuoroasumisesta aiheutuvat koulukuljetuskustannukset eivät sisälly nykyiseen talousarvioon, eikä kustannusvaikutuksia ole tässä suunnitteluvaiheessa mahdollista arvioida tarkasti. Vuoroasumisjärjestelyihin liittyvien kuljetusten järjestäminen taloudellisesti kestäväällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla edellyttäisi lainsäädännöllisiä muutoksia.

Kohtuuttoman lisäkustannuksen tai kustannusten olennaisen kasvun määritelmä

Kohtuuttomalla lisäkustannuksella tai kustannusten olennaisella kasvulla tarkoitetaan tilannetta, jossa kuljetusjärjestelyn muutos aiheuttaa kunnalle merkittävän ja jatkuvan lisäyksen kuljetuskustannuksiin suhteessa nykyiseen järjestelmään.

Arvioinnissa käytetään seuraavia periaatteita:

- Euromääräinen kasvu: kustannusten kasvu ylittää 10 % nykyisestä vastaavan kuljetusjärjestelyn kustannustasosta tai aiheuttaa vuositasolla merkittävän lisämenon (esimerkiksi useita kymmeniä tuhansia euroja).
- Vaikutus koko järjestelmään: muutos edellyttää uuden kuljetusreitin, lisäkaluston tai erilliskuljetuksen järjestämistä.
- Kertautuvuus: kustannus ei ole kertaluonteinen vaan toistuva ja laajeneva useampaan oppilaaseen tai reittiin.
- Suhteellisuus: kustannusta arvioidaan suhteessa kuljetettavien oppilaiden määrään ja saavutettavaan hyötyyn.
- Talousarvovaikutus: kustannus ei ole katettavissa nykyisessä talousarviossa ilman lisämäärärahaa.

Lautakunta linjaa, että edellä mainittujen kriteerien täytyessä kustannusta voidaan pitää kohtuuttomana.

Loviisalaisen oppilaan kuljetus Lapinjärvelle tai Myrskylään

Lähtökohtana on, että kunta järjestää koulukuljetuksen lähikouluperiaatteen mukaisesti kunnan omaan palveluverkkoon.

Kuljetus toiseen kuntaan (esimerkiksi Lapinjärvelle tai Myrskylään) voidaan järjestää vain, jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

- oppilaalla on lain mukainen oikeus koulukuljetukseen
- sijoittuminen toiseen kuntaan perustuu perusteltuun ja hyväksytyyn syyhyn (esimerkiksi opetuksen järjestämiseen liittyvä erityinen peruste)
- kuljetus voidaan järjestää olemassa olevia reittejä hyödyntäen ilman merkittävää lisäkustannusta
- järjestely ei heikennä muiden oppilaiden kuljetusten toimivuutta tai turvallisuutta

Mikäli edellä mainitut ehdot eivät täyty, kuljetusta toiseen kuntaan ei järjestetä, vaan huoltaja vastaa kuljetuksesta.

Lapsen etu ja arjen sujuvuus

Lapsen etu ja koulupäivän sujuvuus edellyttävät, että koulukuljetukset ovat ennakoitavia ja kohtuullisia kaikille kuljetettaville oppilaille. Lakisääteisesti koulukuljetukseen oikeutettujen oppilaiden kohdalla lapsen etu ja arjen sujuvuus voivat heikentyä, mikäli kuljetuksista tulee epäsäännöllisiä.

Esimerkiksi tilatussa kuljetuksessa noin viiden kilometrin reittipoikkeama yhteen suuntaan pidentää kuljetusaikaa arviolta kymmenellä minuutilla. Tämä tarkoittaa, että kyseisen reitin ensimmäinen kuljetukseen tuleva oppilas noudetaan joka toinen viikko noin kymmenen minuuttia aikaisemmin, ja iltopäivällä kuljetus päättyy vastaavasti noin kymmenen minuuttia myöhemmin.

Kuljetusten turvallisuus

Vaihtelevat kuljetusreitit ja -ajat sekä noutopaikkojen vaihtelut lisäävät liikennöitsijöiden, kuljetettavien oppilaiden ja huoltajien vastuuta ja suunnittelun tarvetta, jotta kuljetukset voidaan toteuttaa turvallisesti ja sujuvasti.

Merkittävän reittipoikkeaman määritelmä

Merkittävällä reittipoikkeamalla tarkoitetaan muutosta, joka vaikuttaa olennaisesti kuljetuksen kestoon, ennakoitavuuteen tai turvallisuuteen.

Arvioinnissa käytetään seuraavia kriteereitä:

- Aikavaikutus: kuljetusaika pitenee yli 10 minuuttia yhteen suuntaan.
- Matkavaikutus: reitti pitenee yli 5 kilometriä yhteen suuntaan.
- Vaikutus muihin oppilaisiin: useiden oppilaiden kuljetusajat pitenevät tai aikataulut muuttuvat olennaisesti.
- Säännöllisyys: poikkeama aiheuttaa epäsäännöllisiä nouto- tai paluuajoja.
- Turvallisuus: reittimuutos lisää liikenneturvallisuusriskejä tai monimutkaistaa kuljetusjärjestelyä.

Jos yksi tai useampi edellä mainituista täyttyy, poikkeama voidaan pitää merkittävänä.

Varauduttavat vaikutukset

Toiminnassa on varauduttava seuraaviin mahdollisiin vaikutuksiin:

- kielteinen palaute niiltä huoltajilta, joiden lapset eivät saa koulukuljetusta
- kielteinen palaute myös ensisijaisesti koulukuljetukseen oikeutettujen oppilaiden huoltajilta, mikäli koulumatka pitenee ajallisesti tai kuljetuksen aikataulu vaihtelee vuoroviikoin
- mahdolliset valitukset hallinto-oikeuteen
- vaikutukset lukiolaisten sekä itsemaksavien oppilaiden kuljetusjärjestelyihin.